

VIŠI PRIVREDNI SUD HRVATSKE
Presuda broj: PŽ-54/85
od 10. IX 1985.

Vijeće: Kosta Manojlović, mr Pave Dević, prof. dr Velimir
Filipović

SUDAR BRODOVA - OSIGURANJE ODGOVORNOSTI

Aktivna legitimacija oštećenog prema osiguratelju kod kojeg je tuženik-vlasnik broda osiguran za štetu nanesenu trećim osobama - Za zaštitu nastalu u slučaju sudara odgovara brod čijom je krivnjom šteta uzrokovana - Osoba koja upravlja brodom mora prilikom plovidbe, pristajanja, privezivanja, odvezivanja i sidrenja broda odnosno čamca u luci tako postupati da tim radnjama ne ugrozi ljudske živote ili ne nanese štetu svom brodu, drugim brodovima i čamcima, obali, napravama, uređajima i postrojenjima u luci sudarom, udarom ili nasukanjem - Sud ne vrijedja pravila o neposrednosti kada čita izjave osoba o relevantnim činjenicama jer njih ne treba tretirati kao iskaze svjedoka već kao dokazna sredstva podobna da omoguće relevantni zaključak

Nije sporno medju strankama da je dana 7. VIII 1979. u 10,45 sati u luci Šibenik došlo do plovidbene nezgode - sudara izmedju broda "Jadrija", luka upisa Šibenik, i motorne jahte "Albacore", luka pripadnosti Panama, kojom prilikom je smrtno stradao P.U. odvjatnik u Rimu, putnik na m/b "Albacore".

Nakon što su tužitelji, i to prvotужiteljica, supruga, i drugo i trećetužitelji, djeca pokojnog P. U., povukli tužbu protiv trećetuženika, medju strankama je preostalo sporno da li su drugotuženik, kao nosilac prava raspolaganja motornim brodom "Jadrija", koji je osporio tužbeni zahtjev navodeći da do sudara nije došlo krivnjom broda "Jadrija", i prvotuženik, koji je osporio tužbeni zahtjev istakavši prigovor promašene pasivne legitimacije, kao osiguratelj kod kojeg je drugotuženik osiguran od odgovornosti za štetu nanesenu brodom trećim osobama, u osnovi odgovorni da tužiteljima naknade štetu poruzročenu smrću P. U.

Rješenjem i presudom broj P-1332/84 od 18. IX 1984, prvostepeni sud je utvrdio da su tužitelji povukli tužbu protiv trećetuženika. Zauzevši stajalište da prvotuženik kao osiguratelj nije pasivno legitimiran u ovoj parnici, te da do sudara broda nije došlo krivnjom drugotuženikovog broda "Jadrija", odbio je tužitelja s tužbenim zahtjevom da mu prvotuženik i drugotuženik solidarno plate, i to prvotužiteljici P. A. iznos od dinara 658.777 spp, te mjesečnu rentu od Lit 650.000 ili dinara 20.000 počevši od 7. VIII 1981, drugotužitelju P. E. i trećetužiteljici P. D. po dinara 80.000 spp i riješio da tužitelji solidarno naknade parnični trošak, i to prvotuženiku u iznosu od dinara 5.290, te drugo i trećetuženiku svakom po dinara 2.950.

Protiv ove presude u dijelu u kojem su odbijeni s tužbenim zahtjevom u odnosu na prvotuženika i drugotuženika tužitelji su podnijeli žalbu i presudu pobijaju zbog svih žalbenih razloga iz čl. 353 st. 1 ZPP s prijedlogom da se presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno sudjenje odnosno preinači i tužbeni zahtjev u cijelosti prihvati. U žalbi navode da je prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka jer je odbio provesti dokaz neposrednim saslušanjem svjedoka očevidaca sudara, već je ocjenjivao samo njihove izjave koje su dali u lučkoj kapetaniji; da zbog nesprovedjenja neposrednih dokaza ni vještak nije mogao dati valjan nalaz i mišljenje; da vještak nalaz i mišljenje temelji isključivo na izjavama nekih svjedoka koji su dali izjave u korist drugotuženika; da vještak daje mišljenje da je za sudar kriv zapovjednik broda "Albacore", premda je tužilaštvo protiv njega odbacilo krivičnu prijavu, i da tako nepotpuno i pogrešno utvrđeno stanje rezultira pogrešnom primjenom materijalnog prava od strane prvostepenog suda.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Žalba tužitelja nije osnovana.

Ispitujući prvostepenu presudu u pobijanom dijelu u granicama razloga iz čl. 365 st. 2 ZPP, ovaj žalbeni sud je utvrdio da je prvostepena presuda pravilna i zakonita jer je donesena u postupku u kojem nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354 st. 2 ZPP, na temelju potpuno i pravilno utvrđenog činjeničnog stanja i uz pravilnu primjenu materijalnog prava.

Pravilno je prvostepeni sud primijenio materijalno pravo kada je odbio tužbeni zahtjev u odnosu na prvotuženika prihvativši prigovor promašene pasivne legitimacije. Odredba čl. 748 st. 1 ZPUP odnosi se na izvanugovornu odgovornost, tj. na osiguranje odgovornosti za štete nanesene trećim osobama i ono postoji samo kad je izričito ugovoreno. Aktivno legitimiran prema osiguratelju je samo osiguranik kao osoba odgovorna za štetu, a ne i oštećeni. Aktivna legitimacija oštećenog, u ovom slučaju tužitelja prema osiguratelju - prvotuženiku, mogla bi se temeljiti jedino u slučaju postojanja ustupa (cesije) prava od strane drugotuženika tužiteljima, što nije slučaj.

Pravilno je nadalje prvostepeni sud kod ocjene odgovornosti drugotuženika kao nosioca prava raspolaganja motornim brodom "Jadrija" pošao od odredaba glave 1 sedmog dijela Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi koji se primjenjuje na temelju čl. 1005 st. 1 toč. I citiranog Zakona. Odredbe navedene glave odnose se na svaki plovni objekt bez obzira na njegovu namjenu (čl. 753 st. 1 ZPUP), a reguliraju između ostalog odgovornost za naknadu štete koju su brod, osoba na brodu ili stvari na brodu pretrpjeli zbog sudara brodova (čl. 754 st. 1 toč. 1 ZPUP).

Prema čl. 755 ZPUP za štetu nastalu u slučajevima navedenim u čl. 754 citiranog Zakona odgovara brod čijom je krivnjom šteta prouzročena, a pod odgovornošću broda razumijeva se odgovornost nosioca prava raspolaganja brodom, vlasnika broda i brodarara.

Krivnja brodarara (u ovom slučaju nosioca prava raspolaganja brodom - drugotuženika) kao nosioca plovidbenog pothvata, njegova materijalna odgovornost za štetu nastalu od sudara, u neposrednoj je vezi i utvrđuje se prema krivnji osobe kojima se on u svojem poslovanju služi, tj. prema krivnji zapovjednika i ostalih članova posade koji neposredno upravljaju plovidbom i izvršavaju određene poslove u vezi s manevriranjem broda.

Pravilno je prvostepeni sud iz provedenih dokaza nakon čitanja izjava zapovjednika m/b "Jadrija" (list 16-17); kormilara na m/b "Jadrija" (list 18); člana posade m/b "Jadrija" (list 19); P. E. koji je kritične zgode upravljao jahtom "Albacore" (list 20-21); člana posade jahte (list 22), sve saslušani u lučkoj kapetaniji, te nalaza i mišljenja vještaka pomorske struke P. M., kapetana duge plovidbe (list 35-39), zaključio da

je do plovidbene nezgode - sudara između jahte "Albacore" i m/b "Jadrija" došlo bez krivnje broda drugotuženika.

Povreda procesnog prava o neposrednom izvodjenju dokaza, na koje ukazuju tužitelji u žalbi, može u pravilu imati samo značaj razloga relativne ništavosti (čl. 354 st. 1 ZPP) što znači da takva povreda postoji ako je to bilo ili moglo biti od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

Kod toga se ističe da sud ne vrijedja pravila o neposrednosti kada čita izjave osoba o relevantnim činjenicama jer njih ne treba tretirati kao iskaze svjedoka, već kao dokazna sredstva podobna da omogućće odgovarajući zaključak.

Čitanje izjava saslušanih osoba u postupku pred lučkom kapetanijom, koje su dali neposredno nakon sudara, umjesto da se saslušaju kao svjedoci na iste okolnosti pred sudom u postupku koji je vođen 2 godine nakon štetnog događaja, u konkretnom slučaju je bilo podobno da omogući sudu kao i vještaku, koji je na temelju tih izjava dao nalaz i mišljenje, odgovarajući zaključak o krivnji broda za sudar.

U odnosu na navode žalbe treba istaći još sljedeće:

Prema čl. 7 Pravilnika o održavanju reda u lukama i pristaništima, te na ostalim dijelovima obalnog mora i unutrašnjim plovnim putovima (NN 23/75) osoba koja upravlja brodom i voditelj čamca moraju prilikom plovidbe, pristajanja, privezivanja, odvezivanja i sidrenja broda odnosno čamca u luci tako postupati, da tim radnjama ne ugroze ljudske živote ili ne nanesu štetu svom brodu odnosno čamcu, drugim brodovima i čamcima, obali, napravama, uređajima i postrojenjima u luci-sudarom, udarom ili nasukanjem.

Zapovjednik m/b "Albacore", drugotužitelj P. E., postupio je suprotno citiranoj odredbi Pravilnika, te je izveo rizičan i u biti pogrešan manevar jahtom, kako to navodi u nalazu i mišljenju vještak, koji je imao za posljedicu sudar s brodom drugotuženika. Na takav zaključak upućuje i iskaz P. E., kojeg je dao lučkoj kapetaniji, i prema kojem je takav manevar poduzeo jer je u zadnjem trenutku ocijenio da ne može proći između mola i pramca broda "Jadrija" jer bi tada brod "Jadrija" udario u lijevi bok jahte.

Zapovjednik jahte pri tome nije postupio ni u skladu s odredbom čl. 8 st. 1 Pravilnika o izbjegavanju sudara na moru

(Sl. list SFRJ 2/79), prema kojem svaku radnju poduzetu da bi se izbjegao sudar treba izvršiti odlučno, pravovremeno i onako kako to treba učiniti dobar pomorac, ako to okolnosti danog slučaja dopuštaju.

Sama okolnost, koju navode tužitelji u žalbi, da protiv zapovjednika jahte nije vođen krivični postupak, već je krivična prijava odbačena, samo po sebi nije dokaz da do sudara nije došlo krivnjom zapovjednika jahte.

Naprotiv, iz drugih dokaza, i to iz dopisa lučke kapetanije od 2. II 1982. upućenog prvostepenom sudu (list 14) proizlazi da prekršajni postupak protiv zapovjednika m/b "Jadrije" u povodu pomorske nezgode - sudara brodova, dana 7. VII 1979. nije vođen zbog toga što je utvrđeno da zapovjednik m/b "Jadrije" nije kriv za navedeni udes, dok iz izvještaja o plovidbenoj nezgodi kojeg je lučka kapetanija dana 30. IX 1979. podnijela Republičkom sekretarijatu za pomorstvo, saobraćaj i veze SRH - Inspektoratu za sigurnost plovidbe Zagreb (listovi 26-27) proizlazi da protiv zapovjednika m/j "Albacore" nije pokrenut prekršajni postupak s obzirom na okolnost što je nastradala osoba otac zapovjednika jahte.

Ocjenjujući da iz navedenih razloga žalbeni razlozi nisu osnovani, kao ni razlozi na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, valjalo je na temelju čl. 368 ZPP žalbu tužitelja odbiti kao neosnovanu i potvrditi presudu prvostepenog suda u pobijanom dijelu.

mr Pave Dević,
sudac Višeg privrednog suda Hrvatske

SUMMARY

Pave Dević, LL.M.: Decision of the Higher Commercial Court of Croatia, September 10, 1985, No Pž-54/85 On a collision case

A judgment rendered by the Higher Commercial Court of Croatia deals with a case concerning whether the owner of the vessel name "Jadrija" was responsible for the collision with the yacht name "Albacore" manoeuvring in the harbour of Š. and if consequently the defendents - the owner of the vessel and his insurer - are jointly and severally liable to pay damages to the members of the family of the person whose death was the result of the collision. The court rejected the claim finding the captain of the yacht responsible since his wrong and risky manoeuvre was the sole cause of collision.

The court also considered the problem of insurer's liability in view of the provisions of Art. 745 para 1. of the Yugoslav Maritime and Inland Navigation Act 1978.